

FEBRUARI 1965

14e JAARGANG

Redactie:

D. Roethof-Ensing
Spinozalaan 283
Voorburg (Z.H.)
Telef. (070) 86 54 66

Administratie:

Oudegracht 152
Utrecht

Verschijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3,— per jaar

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

Bij publicatie van gegevens, welke de Documentatiedienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. Postgiro nr. 304960 t.n.v. Humanistisch Verbond te Utrecht — Telefoon 030-10163

I N H O U D S O P G A V E

<u>HUMANISTISCH VERBOND</u>	Bladz.
Prof. Dr. G. Stuiveling ere-doctor	19
Congres 10 en 11 april te Utrecht	19
Werkgroep "Wereldpolitiek"	19
Ledental eind 1964	19
Redactie Mens en Wereld	19
Geestelijke verzorging gedetineerden	19
 <u>HUMANITAS</u>	
Vergadering Verenigingsraad	20
Reclassering	20
 <u>HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING</u>	20
 <u>STUDENTENVERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG "SOCRATES"</u>	21
 <u>RADIOLEZINGEN</u>	
Lezingen in de maand maart voor de VARA	21
Lezing in de maand maart voor de AVRO	21
 <u>TELEVISIE-UITZENDING</u>	21
 <u>VAN ALLE KANTEN</u>	
Nieuws uit Bihar	22
Blad met duidelijke signatuur	22
Samenstelling Nederlands volk	22
Eredoctor te Gent	23
Woningnood onder de jongeren	23
Centrale hulpdienst in Vlaardingen	23
Brochure Humanisme en Sexualiteit	24
De openbare school en de humanisten	25
Iedereen naar de Christelijke School	26

VAN ALLE KANTEN (vervolg)

Bladz.

Eigen gewetensbeslissing	26
Humanisme en Christendom	26
Levensvragen	27
Modern niet-godsdienstig humanisme	28
Gesprek tussen Christen en Humanisten komt meer op gang	29
Puur ruimen	30

HUMANISTISCH VERBOND

Prof.Dr. G. Stuiveling ere-doctor

De Rijksuniversiteit te Gent heeft aan het lid van het hoofdbestuur, Prof.Dr. G. Stuiveling het ere-doctoraat in de letteren en wijsbegeerte verleend.

Congres 10 en 11 april te Utrecht

Op de zondagmorgen (11 april), zullen op het congres in een openbare zitting de volgende onderwerpen worden ingeleid: De sociaal-culturele situatie in de wereld en De verwarring en onzekerheid van deze tijd. Inleiders zijn Prof.Dr.Ir. J.P. Mazure en Dr. H. Bongers. Als co-referenten zullen optreden Dr. Kwee Swan Liat en Drs. A.J. Wichers.

Werkgroep "Wereldpolitiek"

Aangezien het niet mogelijk bleek vóór het congres met een afsluitend rapport te komen, is besloten het door deze werkgroep bijeengebrachte materiaal gebundeld uit te geven onder de titel: Humanisten over oorlog en vrede.

Ledental eind 1964

Eind december 1964 bedroeg het ledental van het Humanistisch Verbond 13.423, hetgeen een vooruitgang over dat jaar met 1518 leden betekent.

Redactie Mens en Wereld

In verband met de ziekte van de heer P.W. van der Vliet heeft het hoofdbestuur Dr. H. Bongers, oud-hoofredacteur bereid gevonden tot het congres als waarnemend hoofredacteur op te treden. De heer Bongers is bovendien aan het congres als kandidaat voor deze functie voorgesteld.

Geestelijke verzorging gedetineerden

In 1964 werd door raadslieden in de Inrichtingen van Justitie met 829 gedetineerden contact onderhouden. Het aantal nieuwe aanvragen in dat jaar bedroeg 619.

DE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK

" H U M A N I T A S "

Vergadering Verenigingsraad

De derde vergadering van de Verenigingsraad, die op zaterdag 13 februari gehouden werd, had als hoofdschotel: bespreking van de beeldvorming omtrent Humanitas in de Nederlandse samenleving, en de plicht tot juiste voorlichting, die daaruit voortvloeit.

Reclassering

De landelijke sectie reclassering vergaderde op zaterdag 6 februari op huize "Randenbroek" te Amersfoort met de vertegenwoordigende bestuursleden uit Humanitas in de afdelingsbesturen van het Nederlands Genootschap tot Reclassering. Enige aspecten van het vrijwilligerswerk en de verhouding tot het beroepswerk werden besproken. De bedoeling is om op zaterdag 29 mei het gesprek voort te zetten.

Het in het vorige nummer reeds genoemde voorlichtingsgeschrift "De gedetineerde mens en wij" had een goed onthaal. Op verzoek van het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond werd het boekje aan ieder van de geestelijke raadslieden van het Verbond voor de inrichtingen van justitie ter beschikking gesteld.

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

In het middelpunt van de belangstelling staat wel ons lustrum. Dit werd een enorm suksès. Misschien mag ik van de gelegenheid gebruik maken via de Dokumentatie Dienst een ieder te bedanken voor de enorme geschenken die wij mochten ontvangen, t.w.: een schrijfmachine, een stencilmachine in bruikleen en een enveloppe met inhoud.

Ook het programma mocht er wezen.

's Avonds werd er gedanst o.l.v. een bandje uit Nunspeet. Er werd een koud buffet geserveerd met vele lekkere hapjes. (Dit alles betekende een enorme luxe voor een H.J.B.-weekend).

De volgende ochtend werd er door de heer Pols een lezing gehouden over "Humanistische Vorming" met daarna een ouderwetse diskussie. Ook dit kan beslist een sukses worden genoemd.

's Middags werd er officieel afscheid genomen van onze landelijk mentor Henk Kooy. Daarna moest een ieder zich losmaken van de geproefde H.J.B.-sfeer, wat velen echt wel moeite kostte.

Ook dit weekend bracht z'n moeilijkheden mee. Er bleken nl. ca. 90 mensen te komen (waaronder $\pm$ 30 oud-H.J.B.-ers).

De Ark echter had maar 65 slaappleatsen. Na veel geschik kon toch een ieder nog blijven slapen.

Hierbij dan ook veel hulde voor de heer en mevr. v.d.Werf.

Verder nog even iets over een ander onderwerp.

In Eindhoven bestaat zo goed als een nieuwe H.J.B.-afdeling. Wij hopen binnen korte tijd hiervan officieel melding te kunnen maken. In Appelscha organiseren wij op 13 en 14 maart een weekend voor de noordelijke provincies. Wij hopen hiermee zoveel succes te hebben dat ook hier een nieuwe afdeling zal kunnen komen.

STUDENTENVERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

" S O C R A T E S "

- 6 - 7 maart: Conferentie voor de afdelingen Delft en Leiden te 's-Gravenzande. Thema zal zijn "Grenzen der verdraagzaamheid". Spreker is o.a. Prof. Dr. B. Schaper.
- 1 - 2 maart: Landelijke voorjaarsconferentie in "De Korte Vliet" te Leiden.

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maand maart voor de VARA

7 maart 9.45 uur	G. Stuiveling	"Uit humanistisch oogpunt"
14 maart 9.45 uur	P. Spigt	"De roeping van Maigret"
21 maart 9.45 uur	P.W. Kruyswijk	"De laatste eer"

Lezing in de maand maart voor de AVRO

2 maart 15.30 uur	P.A. Pols	"Van mens tot mens in de gevangenis"

TELEVISIE-UITZENDING

16 maart ± 22.00 uur	"Actueel Humanisme"

VAN ALLE KANTEN

Nieuws uit Bihar

In het programmablاد voor januari van de gemeenschap Den Helder lezen wij o.m. het volgende:

"Onze Indiase geestverwanten zijn ijverig bezig met de voorbereidingen van het Bihar-projekt. Allerlei stappen zijn ondernomen. De vice-voorzitter van de Indiase Plan-Kommissie heeft medewerking aan het Bihar-projekt toegezegd. Het werkkomitee voor het projekt funktioneert reeds, terwijl er in zeventien dorpen al bijeenkomsten met de plaatselijke bevolkingen werden gehouden. Een Regeringskommissie heeft een voorstel tot ondersteuning van het IHEU-projekt aangenomen. Deze vergadering werd gepresideerd door Mevr. Sumitra Devi, minister voor Informatie van de Bihar regering, terwijl een minister van de Indiase Regering de konferentie toesprak. Een klein kantoor, waarvoor het land kosteloos werd verkregen, is reeds gebouwd!"

Blad met duidelijke signatuur

Het Deventer Dagblad van 26 januari wijdt in een bespreking van allerlei tijdschriften veel aandacht aan "Rekenshap", men schrijft o.a.

"Rekenshap" is een drie-maandelijks tijdschrift voor wetenschap en cultuur, dat wordt uitgegeven door de Humanistische Stichting "Socrates" (Oudegracht 152 te Utrecht). Een blad dus met zeer duidelijke signatuur en opzet: "Bevordering van wetenschap en cultuur, in het bijzonder met betrekking tot de humanistische levens- en wereldbeschouwing". Het bestuur van "Socrates" wordt gevormd door het dagelijks bestuur van het Humanistisch Verbond.

Het meest opvallend, men kan ook zeggen: verwondelijk ondanks uitleg, zijn twee Duitse gedichten van Garnt Stuiveling in het laatste nummer van de elfde jaargang; geïnspireerd door een bezoek aan Roemenië.

Het interessants vonden we de artikelen van J.C. Brandt Corstius en H.H.J. de Leeuwe over resp. Gorter en Herman Heijermans.

Het "diepst" de uit het Engels vertaalde beschouwing van Ivan Supek over "De vlucht van de filosofie in de diepten der taalwetenschap".

Samenstelling Nederlands volk

In Zwolle woont David Wijnbeek, die volgens De Telegraaf van 6 februari "alles" afweet van het Huis van Oranje. In het ook overigens interessante artikel troffen wij deze eigenaardige regels:

"Nu heeft het gemeentebestuur me aangetrokken om de V-3 tentoonstelling in Zwolle te organiseren. Wat dat betekent? Verdrukking - Verzet - Vrijheid! De moffen hebben de V-1 en de V-2 gehad, nou wij de V-3. Wij zijn 'n volk van V-3. Calvijn, Rome en Erasmus.

Ik bedoel: protestanten, katholieken en humanisten. Ik kwam op dat idee van V-3 toen ik Drees, De Quai en Gerbrandy samen zag staan bij de opening van het Oorlogsmuseum in Overloon. Met die V-3 bedoel ik ook dat Nederland weer één moet worden."

Eredoctoor te Gent

De Nieuwe Rotterdamse Courant van 19 januari weet te vermelden:

"De rijksuniversiteit te Gent heeft het eredoctoraat in de letteren en wijsbegeerte verleend aan prof. dr. G. Stuiveling, sedert 1952 gewoon hoogleraar in de Nederlandse letterkunde en taalbeheersing aan de universiteit van Amsterdam. De uitreiking van de daarbij behorende versierselen zal begin oktober geschieden".

Woningnood onder de jongeren

Veel belangstelling trok het rapport van een werkgroep van Amsterdamse jongeren over de woningnood. Het Veluws Dagblad van 15 januari stond o.m.:

"De werkgroep is samengesteld in opdracht van de Amsterdamse afdelingen van de jongerenorganisaties Jeugd en Evangelie", "Humanistische Jongeren Gemeenschap" en "Jeugd en jongerencentrum Ruimte" en de studenten-vakbeweging. De deskundigen zijn de Amsterdamse zenuwarts dr. E. de Wind, de Amsterdamse architect J.J. Vriend en de Rotterdamse leraar in de economie drs. E.B. Schuurman.

De werkgroep is van mening, dat de jongeren door officiële instanties, zoals de afdeling woonruimte van de gemeentelijke woningdienst (het voormalige CBH) ten achter worden gesteld bij andere groepen en zelfs geheel in het vergeetboek zijn geraakt. Dr. de Wind zegt in zijn beschouwing o.m. dat een behoorlijke leefruimte juist voor de jongeren van belang is, omdat deze zich in een ontwikkelingsfase bevinden en nog in sociaal en seksueel opzicht tot ontplooiing moeten komen. Ook meent dr. De Wind, dat bij het vaststellen van de woningnood nocit objectieve criteria zijn gehanteerd. "Een socioloog bepaalt eerst de criteria en stelt aan de hand daarvan vast wat de woningnood is. Alles wat buiten de criteria valt, blijft dus ook in het woningnoodcijfer buiten beschouwing".

Centrale hulpdienst in Vlaardingen

De Nieuwe Schiedamsche Courant van 27 januari bericht o.m.

"Donderdag treedt in Vlaardingen een centrale hulpdienst in werking. De initiatiefnemer van deze centrale, ds. P.v.d.Vloed, zette gistermiddag de bedoeling van deze hulpdienst uiteen. Twee jaar geleden hoorde ds. v.d.Vloed iets over een hulpdienst in Nijmegen waar pater M. van Meer al enkele jaren deze instelling in zijn stad leidde. Ook door de vele ervaringen uit zijn

dominees-praktijk, waar vaak actuele hulp noodzakelijk was, kwam ds v.d. Vloed tot de overtuiging dat zoiets ook voor Vlaardingen van nut zou kunnen zijn. Hij kreeg steun bij verschillende instanties zoals het R.K. Vrouwengilde, de Humanisten, het Leger des Heils, de Hervormde en Gereformeerde Gemeenten. Toch duurde het bijna twee jaar voordat deze droom werkelijkheid werd. De Centrale hulpdienst werkt geheel gratis en zal alleen in acute nood hulp verlenen, waarin redelijkerwijs kan worden voorzien. Hierbij wordt op geen enkele manier naar de godsdienstige richting gevraagd of gekeken. Het is de vrijwilligers (alle 50 mensen verlenen gratis hulp en staan onder een zwijgplicht) verboden hier iets over te vragen of te vertellen.

Brochure Humanisme en Sexualiteit

De brochure "Humanisme en Sexualiteit" heeft veel aandacht getrokken, vrijwel alle dag- en locale bladen hebben er enig commentaar aan gewijd.

Zo schreef Het Vaderland van 1 februari o.a.:

"Een aantal aan het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond uitgebrachte nota's zijn door de voorzitter van de commissie, dr. J.P. van Praag, samengevat in de brochure "Humanisme en sexualiteit, die dezer dagen is verschenen. Daarin wordt onder meer opgemerkt, dat het sexuele leven niet kan worden begrepen zonder zich reenschap te geven van het gehele menselijke bestaan, en dat het niet geleefd kan worden zonder de gehele menselijke persoonlijkheid op het spel te zetten. Een humanistische visie op de sexualiteit is daarom tegelijk een visie op het gehele menszijn. Sexualiteit die wordt losgemaakt uit dat verband is geen menselijke sexualiteit meer, aldus dr. van Praag.

Het Algemeen Dagblad van 4 februari zette er als kop boven:

"Anticonceptiemiddelen behoren vrij te zijn" en gaat dan verder:

"De middelen ter voorkoming van zwangerschap behoren vrijelijk ter beschikking te staan. De belemmeringen die de Nederlandse wetgeving daaraan in de weg legt, zijn een uiting van geestelijke dwingelandij, waarbij de ene groep geheel onnodig haar levenswijze tracht op te leggen aan de andere. Vrijheid verplicht niemand er gebruik van te maken en de heersende vrijheidsbeperking berust zeker niet op een algemeen rechtsgevoelen. In het licht van de sociale wenselijkheid van geboorteregeling is deze vrijheidsbeperking uitgesproken onverantwoord".

Deze duidelijke taal komt voor rekening van het Humanistisch Verbond te Utrecht, dat een boeiende brochure het licht heeft laten zien: "Humanisme en seksualiteit" geredigeerd door dr. J.P. van Praag. Sinds 1956 heeft een commissie van deskundigen nota's over dit onderwerp geproduceerd, waaruit dr. Van Praag de brochure heeft samengevat.

Onder het hoofdstuk geboorteregeling wordt gesteld dat er geen en-

kele reden is om zoveel kinderen ter wereld te brengen als de natuurlijke mogelijkheden toelaten.

"Het argument dat beperking van het kindertal onnatuurlijk zou zijn, is ronduit een dwaasheid als men bedenkt dat menselijk leven weliswaar gebaseerd is op de natuur, maar zich in de cultuur voltrekt. De mens hult zich niet langer in berevellen en verslindt geen rauwe stukken vlees.

Als de cultuur ons in staat stelt de gemiddelde levensduur te verlengen en de kindersterfte tegen te gaan, dan legt ze tegelijk de plicht op het kindertal te beperken. Tenminste, als men de kinderen in deze cultuursituatie voldoende aandacht en zorg wil verlenen en daarbij een redelijk welvaartspeil wil verschaffen".

Alle normale middelen tot geboortebeperking noemt men gelijkwaardig: alle "onnatuurlijk" en alle verantwoord. "Men zegt wel eens dat op die manier het leven in de kiem wordt gefnuikt, maar dat is een miskennis van de overdaad in de natuur. Het zwaartepunt dient te worden gelegd bij de tijdige voorkoming van ongewenste of onwenselijke zwangerschap", aldus de brochure.

"Het moet voorts gewoonte worden dat de aanstaande huwelijkspartners medisch advies inwinnen omtrent de erfelijke vooruitzichten van hun toekomstige kinderen en in het ernstigste geval vrijwillig van voortplanting afzien", aldus de brochure.

"Sexualiteit is op zichzelf noch goed noch verkeerd. Zij is een stuk vervulling van menselijk bestaan, waarin zelfgevoel en medegevoel gelijkelijk tot ontplooiing kunnen komen. Toch denkt men bij het begrip van goed en kwaad vaak het allereerst aan het seksuele leven. Te dikwijls wordt moraal gelijkgesteld met seksuele moraal en deugd met seksuele deugdzaamheid. Blijkbaar acht men seksuele ondeugd erger dan andere ondeugden. Niet omdat ze werkelijk erger zijn, maar omdat men er minder raad mee weet".

Over huwelijksbureaus zegt de brochure weinig goeds:

"De commerciële bureaus zijn veelal niet bonafide. De niet-commerciële van kerken en humanisten hebben te kampen met een zeer onevenredige aanmelding van mannen en vrouwen. Het aantal huwelijken dat op deze manier tot stand komt, is niet groot. Ook huwelijksadvertenties leiden lang niet altijd tot het gewenste resultaat".

De openbare school en de humanisten

Naar aanleiding van een lezing voor de gemeenschap Sneek door de heer B. Lageman, een schoolhoofd uit Zwolle die sprak over het onderwerp "De openbare school en de humanisten", voegt de redactie van Het Sneeker Nieuwsblad van 28 januari aan de bespreking van deze lezing nog toe:

"Wij tekenen hierbij aan dat het godsdienstonderwijs, zoals dat aan de openbare lagere school te Sneek gegeven wordt, nog niet ideaal genoemd kan worden voor kinderen uit een niet-kerkelijk milieu. Het christelijk ritueel (gebed) behoort achterwege te blijven. Ook de circulaire, die tot de mogelijkheid van dit onderwijs opwekte, was niet gelukkig gesteld.

Iedereen naar de Christelijke School

Aansluitend bij het bovenstaande bericht kan het volgende dienen. In het blad van de Amsterdamse School van 21-10-64 verscheen een ingezonden stuk uit het Nieuwsblad van het Noorden waarin een zekere heer J. de Poel uit Groningen opmerkte:

"De schoolstrijd is ontstaan, omdat de openbare school geen rekening hield met iemands overtuiging. Het is gebeurd, dat een onderwijzeres een verhaal uit de Bijbel had verteld en dit door het hoofd van de school werd verboden. Er waren natuurlijk klachten van ouders gekomen.

En dan die verhalen van die onderwijzers over alles wat leeft. Allemaal dingen in strijd met het geloof. Dat ging zolang, totdat een groep mannen en vrouwen ging zeggen, dat gaat zo niet langer. Door wangedrag en tekortkomingen op geestelijk gebied van de openbare school is de bijzondere school ontstaan.

Laten alle kinderen de Christelijke school gaan bezoeken, dan is de zaak zo opgelost en verdwijnen de openbare scholen vanzelf."

Eigen gewetensbeslissing

De Friese Koerier van 16 januari had zich tot taak gesteld een lang interview te hebben met de adjunct-directeur van het Humanistisch Vormings- en Bezinningscentrum Het Coornherthuis, de heer Struyk. Wij ontleenen aan dit vraaggesprek het slot:

"H.: Iemand die nog geen 21 jaar is moet, als hij wil deelnemen aan de humanistische g.v., een verklaring van zijn ouders overleggen waarin staat dat er van hun kant daartegen geen bezwaar bestaat. Voelt u dit als een discriminatie?

De heer S: Ja, al kan ik me het standpunt van de christelijke geestelijke verzorgers wel enigszins voorstellen. De christelijke g.v. draagt een gewijd karakter dat heeft het humanisme niet, het is a-christelijk (niet anti-christelijk, schrijft u dat voor-al op). Dat is een groot verschil.

Wel vind ik het een kwalijke zaak dat een jongeman van 19 jaar zelf niet mag beslissen.

H.: Welke opleiding moet een humanistisch raadsman achter de rug hebben?

De heer S: Na de middelbare school een aanvullende studie op academisch niveau. Het Humanistisch Opleidingsinstituut in Utrecht heeft nu een nog tweejarige maar in de toekomst misschien driejarige opleiding tot raadsman. Het HOI geeft als hoofdvakken: humanistiek; filosofie, psychologie en andrachogiek. Humanistiek wil zeggen: geschiedenis, aard en karakter van het humanisme, in zekere zin vergelijkbaar met het vak theologie.

Humanisme en Christendom

Veelvuldig wordt er geschreven over onderwerpen als het bovenstaande, zoals men ook meer en meer te lezen krijgt over gespreksgroepen rond de tafel van Protestanten, Rooms-Katholieken en Humanisten.

Zo besprak Het Binnenhof van 27 januari een lezing van Pater M. Hensen O.P. die deze hield voor de Dominikaanse Apostolaatsgemeenschap te Den Haag.

"De Kerken hebben te lang vastgehouden aan oude geloofsvoorstellingen. Ze zijn een soort hortus botanicus geworden, waar planten bloeien met exotische namen, die je niet in de huiskamer kweekt". Vele christenen komen onder de bekoring van dit niet-godsdienstig ethisch-humanisme, omdat zij 't kerkelijk geloof niet als leefbaar kunnen ervaren. Zij hebben het gevoel dat het christelijk geloof zoals dit in de kerk tot uitdrukking wordt gebracht, betrekking heeft op een andere wereld en niet op hun eigen leefwereld.

De kerken zelf zijn daar schuldig aan. Want het christelijk geloof heeft geen betrekking op een andere wereld. Het zou een hallucinatoire bezigheid zijn wanneer het zou oproepen tot overgave aan een andere wereld.

Deze gedachte moet duidelijk naar voren komen in het contact met het humanisme.

Pater Hensen had de indruk dat de exegeten nog te weinig durven zeggen en daarmee de mensen in hun oude geloofsbesef laten zitten. Hij wees daarbij op de symbolische voorstellingen in de bijbel.

"We moeten in dit opzicht ook moedig durven doorstoten naar het nieuwe testament. Als de symbolen niet worden verstaan is een godsdienstig leven onmogelijk".

Levensvragen

Op het podium van "De Vereniging" te Velp zaten 14 januari vijf sprekers van verschillende levensbeschouwelijke opvattingen; doel van de avond was "levensvragen" ter discussie te stellen. De organisatie berustte bij het Nutsdepartement Velp/Rozendaal. Gesproken werd door mrg. prof. drs. H.J.H. Fortman (president Groot Seminarie Rijsenburg), Ds. F.J. Fop (directeur Kerk en Wereld), drs. J.C.M. van der Sluys (remonstrants predikant), prof. dr. J.L. Kooie (hoogleraar aan de Theologische School te Kampen en vertegenwoordiger van de Gereformeerde Kerk) en tenslotte de heer P. Spigt, lid hoofdbestuur Humanistisch Verbond. De laatste zei o.m. (aldus het Gelders Nieuwsblad van 15 jan.)

"De humanist poogt het leven en de wereld te verstaan met beroep op menselijke mogelijkheden, zonder daarbij uit te gaan van bijzondere openbaringen. Wij geloven niet in een God.

Het wezenlijke achten wij het waardebesef van de mens, waaraan niets door persoonlijke willekeur kan worden veranderd. De humanist is voortdurend bereid zijn beginselen te herzien; hij eerbiedigt en erkent de mens.

"Onze boodschap", aldus de heer Spigt, "is niet zo reëel.

Ook hebben we niets te bieden buiten dit leven. Daarom wordt ons dikwijls gevraagd hoe we tegenover de dood staan". Op deze vraag kregen de toehoorders niet een direct antwoord. Duidelijk stelde de inleider echter, dat geen enkel mens zich bij het sterven ergens op kan beroepen." Resumerend zei de heer Spigt tot slot:

"natuurlijk is Godsdienst geen dwaasheid. Alleen wij kunnen er niet in geloven".

En als vervolg hierop

Aan het slot van de avond hierboven genoemd, waren nog zoveel vragen onbeantwoord gebleven dat men twee weken later het gesprek voortzette.

Voor al "de pil" kwam toen aan de orde; aan de hand van hetgeen de Arnhemse Courant van 29 januari hierover schreef nemen wij over:

"Een van de meest op de voorgrond tredende levensvragen was wel hoe het forum dacht over de bevolkingstoename, de daarmee verband houdende geboortebeperving en de pil.

Mgr. Fortmann gaf het standpunt weer van de R.K. kerk. Hij zei o.m.:

"De r.k. kerk houdt rekening met het feit, dat onbeperkte bevolkingstoename onaanvaardbaar is. Maar het gaat er om hoe de geboortebeperving wordt uitgevoerd. In discussie kan worden gebracht geboorteregeling door de pil. Een grote meerderheid is daar voorstander van". Wat vaag voegde deze spreker er tot slot aan toe: "Er is een groot verschil tussen de heden gebruikte middelen en die van vroeger".

Na dit, toch ook niet erg concrete antwoord, leek het er even op of de rest van het forum er maar het zwijgen toe wilde doen.

Bij monde van ds. Pop kregen de bezoekers echter ook het antwoord te horen van de Herv. Kerk. "Liet men zich hierover eerst praktisch niet uit, thans is wel duidelijk geworden", aldus ds. Pop, "dat men niet uit kan gaan van het standpunt: leef maar raak en zie maar wat er van komt. Maar ook niet: doe maar wat je goed vindt. Op sexueel gebied heeft men als man en vrouw verantwoordelijkheid, ook voor de maatschappij. Overigens, de Herv. Kerk heeft hierover een eigen bureau".

Prof. Koole, de Geref. Kerk vertegenwoordigend zei o.m.: bij ons zijn ze op dit gebied nogal conservatief. We moeten dit zwaar laten wegen. Maar o.m. op medische indicatie mag aan geboortebeperving gedacht worden. Aan de andere kant echter kan men het natuurlijke leven niet aan de kant zetten".

"In Vrijzinnig Protestantse kring is geboortebeperving nooit een punt van discussie geweest", aldus de remonstrantse predikant, drs. Van de Sluijs.

Waarop ds. Pop ad rem meende: "geen wonder dat ze uitsterven". Onverstoorbaar lichtte ds. Van de Sluijs verder toe: "Rekening moet men houden met de sfeer waarin het komt te liggen. Men moet het zichzelf niet gemakkelijk maken. We moeten echter ook denken aan de maatschappelijke verhoudingen en de dreigende overbevolking".

Modern niet-godsdienstig humanisme

Onder deze titel werd in de Maas en Roerbode van 30 januari een zeer welwillend artikel geschreven over ontstaan en achtergronden van het Verbond. Men verwijst er tenslotte de geïnteresseerde lezer naar het boek "Modern niet-godsdienstig humanisme", met artikelen van o.m.

prof. W. Banning, dr. J.P. van Praag, H. Bongers, Prof. P. van Stempvoort en Prof. Schillebeeckx. De laatste is van mening,

"dat de gelovige sympathiek moet staan tegenover het humanisme. Indien dan ook een ongodsdienstig geworden onkerkelijke zich aansluit bij het humanisme van het Verbond, kan hij dat met een "Goddank! begroeten".

Het boek wordt afgesloten door een artikel van W. Engelen, algemeen beschouwd als een autoriteit op dit gebied, dat vele informaties verstrekt over het Nederlandse en internationale humanisme."

Gesprek tussen Christen en Humanisten komt meer op gang.

Het Arnhemsch Dagblad van 18 januari schrijft naar aanleiding van de brochures "Ter Discussie" nr. 1 Humanisme (G3 Centrale Ubbergen) en "Humanistisch Credo" (uitg. Bureau Hoofdraadsman, Driebergen) uitvoerig over het steeds meer op gang komen van het gesprek tussen Christen en Humanist. Uit beide brochures worden lange citaten overgenomen.

"In het reeds genoemde Humanisme-nummer van "Ter Discussie" stelt drs. Thomas de vraag naar het waarom van deze toenadering. Is er eigenlijk wel een gespreksbasis bij zulke diepgaande levensbeschouwelijke verschillen? Zou het niet verstandiger zijn als de christenen het in de oecumene eerst eens probeerden te worden alvorens hun ongelovige gesprekspartners te gaan opzoeken? Het antwoord is kort en afdoend: "De werkelijkheid is zo, dat christenen en niet christenen elkander niet meer kunnen ontlopen". En dat niet in de eerste plaats omdat zij in het dagelijks leven lieflijk bij elkaar wonen, neen: "Het gezamenlijk menszijn en de zorg daarvoor is de grond die ons verbindt".

Lips' mensbeschouwing is daarom echter nog niet zonder meer pessimistisch te noemen. Zijn existentieel antwoord op de zinloosheid van de wereld is de opstand (l'homme Révolté van Camus), dat wil zeggen: bouwen aan het eigen mens-zijn tegen alle absurditeit in, zich menselijk vrij-vechten in een vijandige, zinloze wereld, in ieder geval niet vluchten in het geloof aan het eeuwig leven, in de oppervlakkigheid, de doffe berusting of de zelfmoord. Voor God is in deze levensoriëntatie geen plaats, voor Lips is Hij onmogelijk, onbestaanbaar.

Met deze korte aanduiding van zijn "humanistisch credo" doen wij de Hoofdraadsman onrecht, tenzij men er een uitnodiging in wil zien voor allen die in een confrontatie met het humanisme geïnteresseerd zijn, om deze eerlijk, helder en overtuigend geschreven en voor enigszins gevormde lezers zeker niet ingewikkelde "belijdenissen" ter hand te nemen en op zich te laten inwerken.

Dat wil niet zeggen dat er geen verschilpunten meer zijn. Maar wie onbevangen kennis wil nemen van twee recente gebeurtenissen - een discussie in de Partij van de Arbeid en de publikatie van een boekje van het Humanistisch Verbond - kan tot de ontdekking komen dat er weinig meer in de weg behoefte te staan om samen rond de tafel te gaan zitten voor een bezinning op een vraagstuk dat een gezamenlijke zorg vormt. Behoedzaamheid voor het behoud van gave tussen-menselijke liefde is geen katholiek monopolie, hoezeer

verhitte boete-predikers uit het verleden ons ook de ontwrichtende opzet van anderen hebben proberen duidelijk te maken.

Puin ruimen

In de Volkskrant van 9 febr. schreef drs. Ferd. Rondagh over de kans die er bestaat op een verrijkende dialoog. Wij nemen een deel van het artikel hieronder over, vooral ook omdat hier een progressief Katholiek geluid wordt vernomen:

"Van de kant van het Humanistisch Verbond is een boekje verschenen, Humanisme en seksualiteit, produkt van het beraad van een commissie, geredigeerd door dr. J. van Praag. In die humanistische visie komt men veel vertrouwde gedachten tegen. De menselijke seksualiteit, die alleen maar in een voortdurende verantwoordelijke liefde veilig kan worden gesteld, die onontkoombare verplichtingen schept maar ook onmisbare geborgenheid: "Vanuit haar eigen aard is zij op bestendiging gericht. In het teken van de liefde richt zich de menselijke seksualiteit naar een in beginsel duurzame liefdesgemeenschap".

Dat is de richtlijn, de norm, waarbij elke vorm van willekeur en marchanderen wordt uitgesloten. Daarbij komt dan in het boekje deze kanttekening: de liefde kan ook mislukken of tenietgaan. "Dat is nog niet een vanzelfsprekende reden voor scheiding".

Maar de situatie kan zo ondraaglijk worden, zo'n aantasting van iedere menselijkheid en mede-menselijkheid, dat het een zedelijke eis wordt er een einde aan te maken. De geldende katholieke visie gaat niet zover. Maar zij is er ook niet in geslaagd een aanvaardbare oplossing te bieden voor huwelijken die een aanfluiting zijn voor alles wat men onder liefde wil verstaan.

Voor wie luisteren wil, is het gesprek al begonnen. De inzet vanuit een katholieke wereldbeschouwing zal in dat gesprek niet gering behoeven te zijn. Aan de bereidheid ook die te beluisteren, behoeft men nauwelijks te twijfelen. Het zou een bevrijding zijn als het puin van enkele heilige huisjes in elk geval vast werd opgeruimd, zodat we elkaar onbelemmerd kunnen zien."